

INVENTARI DELS ARXIVS SAGRAMENTALS DEL PENEDEÈS (COMARQUES DE L'ALT, PENEDEÈS, BAIX PENEDEÈS I GARRAF), SEGLES XVII-XIX⁽¹⁾

RESUM

Aquest article presenta l'inventariat de la totalitat dels arxius sacramentals de l'Alt Penedès, Baix Penedès i Garraf, acabant així la feina iniciada per Jordi Vidal i Pla, publicada el 1987. El nostre treball està adreçat a totes les persones interessades a conèixer el comportament de la població històrica del Penedès entre 1563 i 1900, quan els registres sacramentals de les parròquies penedesenques són la font insubstituïble per a aquesta classe de recerca. Una extensa bibliografia pretén servir d'ajuda a qui s'endinsi per aquests verals.

Aquest treball fou presentat a la Conferència d'Estudis Penedesencs celebrada a Vilafranca l'any 2000. Ens plau incloure'l en aquest volum en memòria i en homenatge a la seva autora, Àngels Torrents, membre activa de la Secció d'Història de l'IEP, que malauradament morí el passat mes de juny.

ABSTRACT

This article presents the inventory of all sacramental archives in the Alt Penedès, Baix Penedès and Garraf areas, thus concluding the task started by Jordi Vidal i Pla, which was published in 1987. Our work is addressed to anyone who is interested in getting to know the behaviour of historic population in Penedès lands between 1563 and 1900, when the sacramental records kept in Penedès parishes are the irreplaceable source for this kind of research. Thorough bibliography is aimed at helping those who wish to go into this subject in more depth.

This piece of work was presented at the Penedès Studies Conference held in Vilafranca in 2000. We are pleased to include it in the memory and homage to its author, Àngels Torrents, an active member of IEP's History Section who unfortunately passed away last June.

“La parròquia com a institució i demarcació territorial tingué en el món medieval i modern una importància comparable a la d'altres institucions com els castells i els municipis. Aquest paper protagonista anirà decaient a partir del segle XIX, fonamentalment arran dels processos desamortitzadors; la parròquia, a més, en els segles preindustrials era un element comú a la totalitat de la població [...]. La parròquia actuà en vessants tan diferenciades com són la caritat, els registres preestadístics o el manteniment de l'ordre públic [...]. La parròquia fou el centre de l'organització social de la comunitat i també jugà un paper fonamental en l'àmbit econòmic. Era una institució que generava rendes i sobretot rebia rendes. Els elements d'aquesta recaptació no eren només les activitats litúrgiques sinó també la derivada de l'actuació de la parròquia com a propietària de terres, com a censalista o com a receptora de drets d'origen feudal. En aquest sentit, el paper jugat per les grans parròquies és fonamental per intentar entendre l'organització econòmica de la comunitat parroquial.”

Jordi Vidal i Pla (1987: 212-122)

INTRODUCCIÓ

L'Església catòlica reglamentarà i farà obligatori el registre sacramental durant la 24^{ena} sessió del Concili de Trento (1545-1563) el dia 11 de novembre de 1563. La nova normativa tridentina arribarà a Catalunya via el Concili de Tarragona (1564-1566). La difusió completa la imposarà el Ritual Romà del papa Pau V, el 17 de juny del 1614, fet que comportarà l'obligació d'enregistrar els baptismes, matrimonis i sepultures, així com les confirmacions i l'*status animarum* (registre de l'obligació de confessar i combregar almenys una vegada l'any per Pasqua florida), també anomenada *comunió pasqual*. Seguint la normativa del Concili de Trento totes les parròquies varen iniciar el seu propi registre sacramental, on eren inscrites totes les persones que rebien algun sacrament i, per tant, es poden extreure dades de població tan nominatives com agregades.

Seguint el treball realitzat per Jordi Vidal i Pla,⁽²⁾ ens decidírem a acabar i publicar l'inventari de les fonts sacramentals de totes les parròquies penedesenques abans del segle XX.⁽³⁾ Aquests registres constitueixen la font més important per explorar el comportament demogràfic dels penedesencs que van viure i morir en aquests segles. Més endavant el buidatge sistemàtic d'aquests registres, principalment d'aquelles parròquies amb els arxius complets des de principis del segle XVII, contribuiran a augmentar els nostres coneixements sobre l'evolució i el comportament de la població històrica penedesenca i catalana.⁽⁴⁾

El valor historiogràfic d'aquests registres és cada dia més palès. Dos investigadors francesos, L. Henry (1953) i P. Goubert (1954), ja varen remarcar la seva gran vàlua a mitjan segle XX, inventant tècniques per al buidatge (M. Fleury i L. Henry, 1956 i 1965) i posteriors anàlisis dels registres sacramentals (L. Henry, 1967 i 1983). A Catalunya els historiadors J. Nadal i E. Giralt varen publicar en el llunyà 1960 *La population Catalanne, de 1553 al 1717* i quaranta anys després ha vist la llum la traducció catalana. P. Vilar va publicar el 1964 *Catalunya dins l'Espanya moderna*, una gran obra en quatre volums, que aportà multitud d'idees i dades sobre la població històrica del Principat, i que ha servit de guia per a totes les nombroses publicacions que l'han seguit.

Els nostres objectius són, a curt termini:

- Posar de relleu que la majoria de fonts s'han conservat i contenen informacions valuossíssimes.
- Indicar on s'han generat dites fonts, mitjançant un mapa explicatiu, així com la seva localització actual.
- Assenyalar les dates concretes de principi i fi de cadascun dels registres, i si existeixen alguns buits o pèrdues per qualsevol causa.
- Explicitar les parròquies amb els registres complets des del segle XVII.
- Palesar la pèrdua dels registres, cremats en temps de guerra, per desídia o simplement extraviats, en aquest últim supòsit per tractar de recuperar-los.

A mitjà termini: donar a conèixer l'existència d'aquest tipus de documentació a les persones interessades per tal de facilitar la realització d'estudis sectorials penedesencs o més concrets

sobre diverses parròquies. A més llarg termini, aplegant molts treballs previs, realitzar un estudi síntesi sobre la totalitat de la població històrica penedesenca.

Alguns investigadors/es ja han utilitzat aquesta documentació, traduïda en tesis doctorals com les de Francisco Muñoz Pradas (1990), Miquel Àngel Martínez Rodríguez (1987), Miquel-Àngel Àlvarez Galera (1992) o Àngels Torrents Rosés (1993). També cal destacar els treballs de Josep Iglésies, Antoni Massanell i Esclassans, Jordi Vidal o Salvador Caralt, entre d'altres. Per tant, el Penedès no està orfe d'aquests estudis, però hem trobat que, per assentar unes bones bases, s'ha de començar pels fonaments, i aquests són els inventaris dels registres sacramentals.

II. METODOLOGIA

En primer lloc s'ha confeccionat un mapa de la comarca del Penedès amb totes les parròquies existents abans del segle XX. S'han distingit aquelles parròquies que han conservat els registres sacramentals de la resta de parròquies amb la documentació cremada o desapareguda el 1936 o en dates anteriors. (*Vegi's mapa*).

En segon lloc, s'han realitzat inventaris de la documentació parroquial anterior al segle XX, ja que no es pot treballar oficialment amb fonts nominatives de menys de cent anys d'antiguitat. Hem recollit la informació aportada per inventaris publicats, els reunits en els arxius dels bisbats catalans, i, finalment, hem visitat les parròquies no inventariades en els reculls esmentats, on hem gaudit de facilitats de tota mena.

En tercer lloc, s'ha aplegat, en una fitxa per a cada parròquia, tota la informació recollida, incloent-hi la població dels censos de 1717, 1787 i 1860.⁽⁵⁾

En quart lloc, s'ha recollit una extensa bibliografia penedesenca realitzada amb dades dels arxius sacramentals per tal de facilitar la tasca dels investigadors interessats.

III. GRANS ESTUDIS BASATS EN FONTS SAGRAMENTALS

A partir de mitjan segle XX s'ha desenvolupat una nova disciplina, la demografia històrica, que ha aportat innovacions metodològiques rellevants en el camp de les ciències socials.

Citarem tres aportacions⁽⁶⁾ que marcaren fites molt importants en el desenvolupament d'aquesta disciplina.

1.- La reconstrucció de famílies, ideada pels investigadors francesos Louis Henry⁽⁷⁾ i Michel Fleury en els anys cinquanta. Va tenir una gran acceptació en el món acadèmic europeu i es considera el punt de partida de la demografia històrica. Louis Henry era demògraf amb una base matemàtica molt notable, i el seu interès científic era conèixer quan les dones franceses varen començar a con-

trolar la seva fecunditat. Per arribar a assolir el seu objectiu va pensar que la clau estava en els registres nominatius de baptismes, matrimonis i defuncions que custodiaven la majoria de parròquies europees. L. Henry a partir d'aquestes dades va reconstruir les famílies de la parròquia de Crulai en unes fitxes de la seva invenció, pensades no solament per a la recollida d'informació, sinó també per fer-ne anàlisis posteriors que mostrarien el comportament demogràfic de les famílies reconstruïdes. És a dir, en integrar en una fitxa de família, basada en la partida de matrimoni, diverses informacions de tots els membres d'una família, s'aconsegueix reflectir l'experiència reproductiva d'una parella casada. A partir d'aquí és relativament fàcil reconstruir taxes específiques de fecunditat per edats de matrimoni i la seva duració, estimar l'interval protogenèsic i els intervals intergenèsics, així com estimar taxes diverses, entre elles les de mortalitat infantil i juvenil. També es poden realitzar genealogies familiars seguint la línia d'hereus o de les diverses branques de parentiu, estudiar les transmissions patrimonials i les xarxes familiars creuant la informació procedent de padrons. Aquesta metodologia va tenir un gran èxit a tot Europa, però singularment a França, on, gràcies a les anomenades *monographies du village*, les reconstruccions de famílies són ara molt nombroses i gràcies a elles s'ha arribat a tenir un molt bon coneixement de la història de la població francesa. Catalunya també té una primerenca reconstrucció de famílies amb els registres sacramentals de la parròquia de Sant Joan de Palamós pels historiadors J. Nadal i A. Sáez (1972 i 1992). El Grup de Cambridge també té la seva publicació (1997) basada en la reconstrucció de famílies de 26 parròquies angleses, amb uns resultats molt acurats. Així mateix, la reconstrucció de la població del Quebec (1976 i 1979) està basada en el mètode de reconstrucció de famílies. Actualment s'està treballant en un projecte internacional al Japó anomenat EurAsian Project, un altre a la Xina destinat a reconstruir la genealogia de la dinastia dels Qing i un darrer a Aranjuez, a la Comunitat Autònoma de Madrid.

2.- Les sèries temporals i la reconstrucció de la població. Existeix una llarga tradició d'utilitzar les sèries de baptismes assimilats a naixements, els matrimonis i els enterraments assimilats a les defuncions com a indicadors aproximats de l'evolució de la grandària de la població. A més, quan es pot comptar amb recomptes fiables de població es poden establir taxes. J. Nadal (1984 i 1988) utilitzà aquest mètode en la primera aproximació explicativa del creixement demogràfic espanyol entre els segles XVI i XIX. L'escola anglosaxona, amb les sèries temporals d'unes quatre-centes parròquies angleses i l'aplicació de dues tècniques complementàries, la *inverse projection* i la *back projection*, produí en una obra importantíssima, *The Population History of England, 1541-1871*, d'A. E. Wrigley i R. Schofield (1981), que marcà una fita pels grans resultats obtinguts referents al comportament i evolució de la població històrica anglesa. La seva influència fou i és grandíssima en tots els historiadors de la població mundial.

3.- Sistema de classificació de les llars familiars. Peter Laslett, un historiador cofundador del Cambridge Group for the History of Population and Social Structure, ideà un sistema de classificació de les llars familiars a partir de la informació aportada pels padrons i les llibretes de comunió pasqual (*liber status animarum*). El sistema de classificació de Laslett i Hammel (Laslett, 1972; Hammel i Laslett, 1974) es basa en el parentiu dintre de les llars. Aquest esquema de classificació va donar lloc al naixement de la història de la família. La col·laboració entre un historiador, P. Laslett, molt interessat en la història social, i Eugene Hammel, un antropòleg interessat pel tema familiar, constituí, a pesar de les crítiques, un gran èxit que ha influït en totes les generacions posteriors d'investigadors familiars.

IV. ELS INVENTARIS PARROQUIALS ANTICS I MODERNS

Fins al moment no existeix un inventari exhaustiu de tots els arxius parroquials de Catalunya, que seria la base on suportar diferents projectes de recerca. Però sí que existeixen inventaris parcials de diversos espais geogràfics. L'inventari realitzat per l'Arxiu Diocesà de Barcelona (1980 i 2001) sota la direcció de J. Martí Bonet; a les comarques de Girona trobem els treballs de J. Busquets & J. Nadal Ferreras, (1975), el de Josep M. Marquès i el d'A. Mayans (1987) referent a la Garrotxa. Finalment, tenim els inventaris de la diòcesi de Tarragona realitzats per R. Salvador & J. Massagués (1990). S'han trobat en diverses diòcesis catalanes descripcions de les possessions parroquials, entre elles els arxius, ben explicitades en algunes visites pastorals, en inventaris "post mortem" dels rectors i també en catàlegs d'arxiviers dels segles XVIII, XIX i XX. L'observació acurada d'aquestes publicacions palesa la immensa potencialitat quant a la recerca basada en el contingut dels arxius parroquials.

V. LES PARRÒQUIES PENEDESENQUES

El paisatge del Penedès està molt humanitzat, la població des de fa segles està molt repartida pel territori en viles, pobles i llogarrets d'escassa dimensió poblacional i en multitud de masies esquitxades per les tres comarques.

El Penedès a principis del segle XX tenia 67 parròquies, de les quals el 67% (45) estaven localitzades a l'Alt Penedès, 22,5% (15) al Baix Penedès i el 10,5% (7) al Garraf. La majoria de les parròquies penedesenques (77,5%) pertanyen a la diòcesi de Barcelona, la resta (22,5%) corresponen al Bisbat de Tarragona.

Del total dels arxius parroquials penedesencs un 36% (24 parròquies) van ser cremats durant la Guerra Civil i s'ha perdut tota la informació abans de 1918⁽⁸⁾ (*vegi's quadre resum*). El major nombre d'arxius cremats corresponen a l'Alt Penedès, però a causa de l'escàs nombre de parròquies del Garraf els arxius desapareguts d'aquesta comarca gairebé són la meitat (43%).

QUADRE 1. PARRÒQUIES EXISTENTS A PRINCIPIS DEL SEGLE XX

Parròquies de la comarca de l'Alt Penedès

Parròquia	Titular	Primera menció
Avinyonet del Penedès	Sant Pere	Esmentada el 992 i parroquial el 1158
Bleda, La	Santa Maria	Esmentada al segle XII
Cabanyes, Les	Sant Valentí	Esmentada el 1056 i parroquial el 1637
Castellet	Sant Pere	Esmentada el 1106
Castellet	Sant Marçal	Documentada des de 1148
Castellví de la Marca	Sant Sadurní	Erigida el 1101
Foix	Santa Maria	Consagrada el 1319
Font-rubi	Sant Pere i Sant Fèlix	Esmentada el 1097
Gelida	Sant Pere	Esmentada el 963
Gornal, La	Sant Pere	Esmentada el 1279
Granada del Penedès, La	Sant Cristòfol	Documentada al segle XII
Guardiola de Font-rubi	Santa Maria de Bellver	Consagrada el 1152
Gunyoles, Les	Sant Salvador	Documentada el 1283
Lavern	Sant Pere	Documentada el 1053
Torrelavit	Santa Maria de Lavit	Consagrada el 1141
Moja	Sant Jaume	Esmentada el 981
Monistrol d'Anoia	Santa Maria	Esmentada el 986
Olesa de Bonesvalls	Sant Joan	Esmentada el 1183
Ordal	Sant Esteve	Documentada el 1863
Pacs del Penedès	Sant Genís	Esmentada el 991
Pla del Penedès, El	Santa Magdalena	Bastida el 1798
Pontons	Santa Magdalena	Segles XI-XII
Puigdàlber	Sant Andreu	Existent el 1280
Sant Cugat Sesgarrigues	Sant Cugat	Esmentada el 1075
Sant Joan de Mediona	Sant Joan	Documentada el 1299
Sant Llorenç d'Hortons	Sant Llorenç	Segles XI-XII
Sant Martí Sarroca	Sant Martí	Bastida al segle XII
Sant Miquel d'Olèrdola	Sant Miquel	Esmentada el 1023
Sant Pau d'Ordal	Sant Pau	Existent el 1054
Sant Pere de Riudebitlles	Sant Pere	Esmentada el 917
Sant Pere Molanta	Sant Pere	Existent el 991
Sant Quintí de Mediona	Sant Quintí	Esmentada el 962
Sant Sadurní d'Anoia	Sant Sadurní	Consagrada el 1101
Sant Sebastià dels Gorgs	Sant Sebastià	Esdevingué parròquia el 1851
Santa Fe del Penedès	Santa Fe	Existent el 1142
Santa Margarida i els Monjos	Santa Margarida	Esmentada al segle X
Santa Maria de Bellver	Santa Maria	Documentada el 1305
Santa Maria de Mediona	Santa Maria (i Sant Pere Sacarrera)	Bastida al segle XII
Subirats	Sant Pere	Esmentada el 1163
Torrelavit	Sant Marçal de Terrassola	Esmentada al segle IX
Torrelles de Foix	Sant Genís	Erigida a mitjan segle XVIII
Vallfornosa	Santa Maria	Esmentada el 977
Vilafranca del Penedès	Santa Maria	Documentada el 1188
Vilafranca del Penedès	Santíssima Trinitat	Existent el 1272
Vilobí del Penedès	Santa Maria	Esmentada el 1322

Parròquies de la comarca del Baix Penedès		
Parròquia	Titular	Primera menció
Albinyana	Sant Bartomeu	Esmentada el 1040
Arboç, L'	Sant Julià	Documentada el 1136
Banyeres del Penedès	Santa Eulàlia	Documentada el 1054
Bellvei	Santa Maria	Esmentada el 1447
Bisbal del Penedès, La	Santa Maria	Segle XI
Bonastre	Santa Magdalena	Documentada des del 1270
Calafell	Santa Creu i Sant Pere	Existent el 1189
Cunit	Sant Cristòfol	Documentada des del 1279
Juncosa del Montmell, La	Sant Miquel i Mare de Déu del Remei	Consagrada el 1598
Llorenç del Penedès	Sant Llorenç	Existent el 1309
Marmellar	Sant Miquel	Esmentada el 1023
Masllorenç	Sant Ramon	Reformada el 1854
Sant Jaume dels Domenys	Sant Jaume	Esmentada el 1279
Santa Oliva	Santa Maria	Esmentada el 1098
Vendrell, El	Sant Salvador	Existent el 1054
Parròquies de la comarca del Garraf		
Parròquia	Titular	Primera menció
Canyelles	Santa Magdalena	Documentada des del segle XIV
Cubelles	Santa Maria	Documentada al segle XIII
Olivella i Jafre	Sant Pere i Sant Fèlix	Esmentada al segle X
Sant Pere de Ribes	Sant Pere	Esmentada al segle XI
Sitges	Sant Bartomeu i Santa Tecla	Documentada el 1135
Vilanova i la Geltrú	Santa Maria de la Geltrú	Segle XVIII
Vilanova i la Geltrú	Sant Antoni Abat	Erigida el 1363

Font: CED i elaboració pròpia.

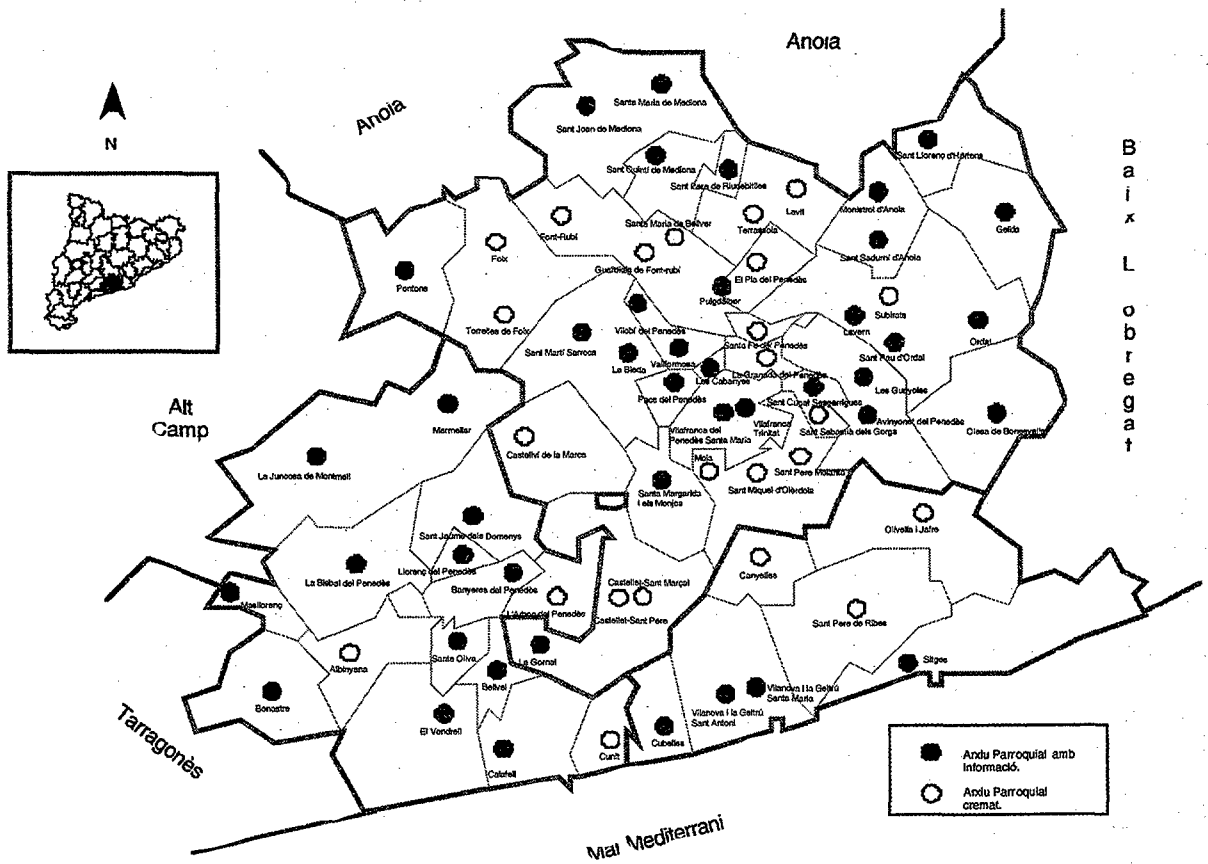
QUADRE 2. GRANDÀRIA DE LA POBLACIÓ I LOCALITZACIÓ DELS ARXIUS PARROQUIALS
Parroquies de la comarca de l'Alt Penedès

Parroquia	Municipi	P. 1717	P. 1787	P. 1860	Localització
Avinyonet del Penedès	Avinyonet del Penedès	125	313	1.286	Arxiu parroquial
Bleda, La	Sant Martí Sarroca	25	69	**	Arxiu parroquial St. Martí Sarroca
Cabanyes, Les	Cabanyes, Les	51	110	360	Arxiu parroquial
Castellet - Sant Pere	Castellet i la Gornal	394	910	1.465	Cremat
Castellet - Sant Marçal	Castellet i la Gornal	—	—	—	Cremat
Castellví de la Marca	Castellví de la Marca	131	412	1.057	Cremat
Foix	Torrelles de Foix	—	—	—	Cremat
Font-rubí	Font-rubí	163	87	1.400	Cremat
Gelida	Gelida	360	306	1.823	Arxiu parroquial
Gornal, La	Castellet i la Gornal	—	—	—	Arxiu parroquial
Granada del Penedès, La	Granada del Penedès, La	193	392	921	Cremat
Guardiola de Font-rubí	Font-rubí	—	—	—	Cremat
Gunyoles, Les	Avinyonet del Penedès	100	253	**	Arxiu parroquial d'Avinyonet
Lavern ⁰¹	Subirats	164	263	**	Arxiu parroquial de St. Pau d'Ordal
Santa Maria de Lavit	Torrelavit	**	223	678	Cremat
Moja	Olèrdola	71	93	**	Cremat
Monistrol d'Anoia	Sant Sadurní d'Anoia	53	46	**	Arxiu parroquial
Olesa de Bonesvalls	Olesa de Bonesvalls	122	234	721	Arxiu parroquial
Ordal	Subirats	—	—	—	Arxiu parroquial de St. Pau d'Ordal
Pacs del Penedès	Pacs del Penedès	110	116	283	Arxiu parroquial
Pla del Penedès, El	Pla del Penedès, El	177	345	1.120	Cremat
Pontons	Pontons	235	294	534	Arxiu parroquial
Puigdàlber	Puigdàlber	43	93	323	Arxiu parroquial
Sant Cugat Sesgarrigues	Sant Cugat Sesgarrigues	196	342	666	Arxiu parroquial
Sant Joan de Mediona	Mediona	**	**	1.373	Arxiu Diocesà de Barcelona
Sant Llorenç d'Hortons	Sant Llorenç d'Hortons	136	223	1.111	Arxiu parroquial
Sant Martí Sarroca	Sant Martí Sarroca	448	874	1.821	Arxiu parroquial
Sant Miquel d'Olèrdola	Olèrdola	95	107	1.193	Cremat
Sant Pau d'Ordal	Subirats	68	188	**	Arxiu parroquial de St. Pau d'Ordal
Sant Pere de Riudebitlles	Sant Pere de Riudebitlles	164	890	2.006	Arxiu parroquial
Sant Pere Molanta	Olèrdola	29	50	**	Cremat
Sant Quintí de Mediona	Sant Quintí de Mediona	181	219	2.297	Arxiu Diocesà de Barcelona
Sant Sadurní d'Anoia	Sant Sadurní d'Anoia	430	1.019	2.801	Arxiu parroquial
Sant Sebastià dels Gorgs	Sant Cugat Sesgarrigues	—	—	—	Cremat
Santa Fe del Penedès	Santa Fe del Penedès	66	87	272	Cremat
Santa Margarida i els Monjos	Sta. Margarida i els Monjos	187	386	995	Arxiu parroquial
Santa Maria de Bellver	Font-rubí	**	295	**	Cremat
Santa Maria de Mediona ⁰²	Mediona	471	314	**	Arxiu Diocesà de Barcelona
Subirats	Subirats	179	250	2.451	Cremat
Terrassola	Torrelavit	102	304	567	Cremat
Torrelles de Foix	Torrelles de Foix	476	601	1.469	Cremat
Vallformosa	Vilobí del Penedès	**	233	**	Arxiu parroquial
Vilafranca del P. - Sta. Maria	Vilafranca del Penedès	1.894	3.673	6.244	Arxiu parroquial
Vilafranca del P. - Trinitat	Vilafranca del Penedès	—	—	—	Arxiu parroquial
Vilobí del Penedès	Vilobí del Penedès	**	197	839	Arxiu parroquial

INVENTARI DELS ARXIS SAGRAMENTALS DEL Penedès (ALT Penedès, BAIX Penedès i GARRAF), S. XVII-XIX

Parròquies de la comarca del Baix Penedès					
Parròquia	Municipi	P. 1717	P. 1787	P. 1860	Localització
Albinyana	Albinyana	272	192	1.136	Cremat
Arboç, L'	Arboç, L	452	1.182	1.545	Cremat
Banyeres del Penedès	Banyeres del Penedès	108	328	640	Arxiu parroquial
Bellvei	Bellvei	100	344	903	Arxiu parroquial
Bisbal del Penedès, La ⁽¹⁾	Bisbal del Penedès, La	363	814	1.474	Arxiu parroquial
Bonastre	Bonastre	174	457	918	Arxiu Històric Diocesà de Tarragona
Calafell ⁽⁴⁾	Calafell	138	523	865	Arx. parr. St. Salvador del Vendrell
Cunit	Cunit	116	150	217	Cremat
Juncosa de Montmell, La ⁽⁵⁾	Montmell, El	116	132	753	Arxiu Històric Diocesà de Tarragona
Llorenç	Llorenç del Penedès	111	210	531	Arxiu parroquial
Marmellar	Montmell, El	65	59	**	Ar. parr. de Sta. Maria de la Bisbal del Penedès
Masllorenç	Masllorenç	44	313	922	Arxiu parroquial
Sant Jaume dels Domenys ⁽⁶⁾	Sant Jaume dels Domenys	110	280	1.139	Arxiu parroquial
Santa Oliva	Santa Oliva	111	308	587	Arxiu parroquial
Vendrell, El	Vendrell, El	570	2.500	5.053	Arxiu parroquial
Parròquies de la comarca del Garraf					
Parròquia	Municipi	P. 1717	P. 1787	P. 1860	Localització
Canyelles	Canyelles	212	271	614	Cremat
Cubelles ⁽²⁾	Cubelles	440	692	870	Arxiu Diocesà de Barcelona
Olivella i Jafre	Olivella	155	252	485	Cremat
Sant Pere de Ribes	Sant Pere de Ribes	907	2.063	2.217	Cremat
Sitges	Sitges	1.606	3.495	3.607	Arxiu parroquial
Vilanova i la Geltrú	Vilanova i la Geltrú	1.171	6.161	12.227	Arxiu parroquial
Vilanova - Sant Antoni	Vilanova i la Geltrú	-	-	-	Arxiu parroquial

(-) La població està al municipi al qual correspon aquesta parròquia.
 (***) No es coneix la població.
 (1) Inclou la població de Gornier.
 (2) Inclou les poblacions d'Agudallons, Orpinell i Bolet.
 (3) La població de 1787 inclou la Quadra d'Ortigós.
 (4) La població de 1787 inclou Segur de Calafell.
 (5) La població de 1717 i 1787 inclou Aiguaviva. L'any 1860 és assimilada a la Juncosa.
 (6) La població de 1717 inclou el Papiolet. La població de 1787 inclou el Papiolet i la Torregassa.
 (7) La població de 1717 inclou Gallifa. La població de 1787 inclou Gallifa i Rocacrespa.
 * Font: CED i elaboració pròpia.

Mapa 1. Localització dels arxius parroquials penedesencs.

QUADRE 3. LOCALITZACIÓ DELS ARXIS PARROQUIALS PENEDESENCS						
EL PENEDEÈS			BAIX PENEDEÈS			
	Nombre	Percentatge		Nombre	Percentatge	
Parròquies amb informació	43	64,18	Parròquies amb informació	12	80,00	
Parròquies desaparegudes	24	35,82	Parròquies desaparegudes	3	20,00	
TOTAL PARRÒQUIES	67	100,00	TOTAL PARRÒQUIES	15	100,00	
ALT PENEDEÈS			GARRAF			
	Nombre	Percentatge		Nombre	Percentatge	
Parròquies amb informació	27	60,00	Parròquies amb informació	4	57,14	
Parròquies desaparegudes	18	40,00	Parròquies desaparegudes	3	42,86	
TOTAL PARRÒQUIES	45	100,00	TOTAL PARRÒQUIES	7	100,00	

* Font CED i elaboració pròpia.

QUADRE 4. ARXIUS AMB INFORMACIÓ SAGRAMENTAL

Parròquies de la comarca de l'Alt Penedès

Parròquia	Baptismes	Matrimonis	Sepultures	Confirmacions	Capítols matrimonials
Avinyonet del Penedès	1596-1900	1572; 1859-1900	1500; 1859-1900	1866-1900	
Bleda, La ⁽¹⁾	1689-1858	1668-1766; 1769-1842	1665-1849	1777-1818	
Cabanyes, Les				1866-1900	
Gelida	1563-1900	1570-1900	1515; 1566-1900	1866-1900	
Gornal, La	1561-1639; 1641-1650; 1697-1802; 1826-1900	1772-1900	1685-1900	1867-1900	
Gunyoles, Les	1883-1900				
Lavern	1859-1900	1859-1900	1859-1900	1866-1900	
Monistrol d'Anoia	1633-1900	1633-1900	1633-1900	1778-1866	1633-1888
Olesa de Bonesvalls	1593-1900	1603-1900	1561-1900	1734-1900	
Ordal				1866-1900	
Pacs del Penedès	1581-1900	1603-1900	1589-1900		1562-1629; S. XVII-XVIII
Pontons	1582-1601; 1620-1672	1582-1601; 1607-1703	1582-1601		S. XVII-XVIII
Puigdàlber	1560-1900	1600-1682; 1774-1900	1560-1900		
Sant Cugat Sesgarrigues	1564-1900	1566-1607; 1811-1900	1664-1900		
Sant Joan de Mediona	1844-1900	1844-1900	1844-1900		S. XIX
Sant Llorenç d'Hortons	1560-1900	1573-1900	1512-1544; 1547-1900	1772-1859; 1886-1900	1600-1671
Sant Martí Sarroca	1586-1641; 1701-1900	1601-1626; 1661-1712; 1785-1900	1400-1680; 1739-1777; 1811-1900		1413; 1670-1679; 1681-1689; 1847-1848; 1851-1853; 1860-1898
Sant Pau d'Ordal	1853-1895	1853-1858	1553-1858		
Sant Pere de Riudebitlles	1547-1567; 1608-1900	1608-1900	1614-1900	1718-1739; 1866-1900 ⁽²⁾	1400-1783
Sant Quintí de Mediona	1641-1900	1641-1900	1641-1900	1718-1739; 1866-1900 ⁽²⁾	
Sant Sadurní d'Anoia	1567-1900	1567-1900	1566-1900	1600-1728	1387-1900
Santa Margarida i els Monjos	1617-1900	1627-1900	1615-1900		
Santa Maria de Mediona	1567-1900	1575-1900	1451; 1550-1900	1786-1900	
Vallformosa	1650-1900	1650-1900	1650-1900	1650-1900	
Vilafranca del P. - Santa Maria	1605-1900	1606-1626; 1655-1900	1616-1900	1723-1900	
Vilafranca del P. - Trinitat	1868-1900	1884-1900	1868-1900		
Vilobi del Penedès	1595-1900	1650-1900	1575-1627; 1650-1702; 1792-1900		

Parròquies de la comarca del Baix Penedès					
Parròquia	Baptismes	Matrimonis	Sepultures	Confirmacions	Capítols matrimonials
Banyeres del Penedès	1604-1706; 1712-1900	1658-1897	1624-1748; 1774-1889	1867-1900	
Bellvei ⁽⁴⁾	1561-1639; 1697-1802	1772-1858	1598-1642; 1685-1853		
Bisbal del Penedès, La	1614-1900	1614-1900	1685-1802; 1808-1900	1677; 1802-1900	
Bonastre	1770-1853	1744-1856	1730-1823	1739-1859	
Calafell ⁽⁵⁾	1600-1601; 1762-1853; 1889-1892		1687-1718		
Juncosa de Montmell, La	1561-1782	1566-1843	1566-1843		
Llorenç del Penedès	1618-1880	1604-1888	1617-1680, 1741-1886		1500-1600; 1668-1696
Marmellar	1871-1897; 1920-1900	1853-1900	1853-1900		
Masllorç	1805-1900	1805-1900	1805-1900		
Sant Jaume dels Domenys	1550-1900	1550-1900	1550-1900		
Santa Oliva	1605-1697; 1703-1900	1606-1900	1604-1605; 1637-1679; 1684-1685; 1706-1900	1777; 1809-1838; 1843	1554-1558;1600-1736; 1761-1777
Vendrell, El	1550-1900	1600-1900	1550-1900	Segles XVIII-XIX	1601-1783
Parròquies de la comarca del Garraf					
Parròquia	Baptismes	Matrimonis	Sepultures	Confirmacions	Capítols matrimonials
Cubelles	1646-1900	1655-1900	1695-1900		
Sitges	1634-1900	1642-1900	1509-1547; 1551-1606; 1626-1646; 1676-1683; 1696-1705; 1754-1900		
Vilanova i la Geltrú - Santa Maria	1566-1900	1577-1691; 1700-1900	1571-1900	1658-1900	1397-1900; 1602-1900 (junt amb Test. de la sèrie 1701-1900)
Vilanova i la Geltrú - Sant Antoni	1504-1900	1569-1900	1561-1900		
<p>(1) Des de 1859 la Bleda apareix adherida a Pacs del Penedès.</p> <p>(2) Inclou confirmats a Sant Quinti de Mediona.</p> <p>(3) Inclou en confirmacions de Sant Pere de Riudebitlles.</p> <p>(4) Els llibres estan juntament amb els de la Gornal.</p> <p>(5) La sèrie de baptismes 1889-1892 són esborranys.</p> <p>* Font: CED i elaboració pròpia.</p>					

QUADRE 5. ARXIUS PARROQUIALS DESAPAREGUTS

Parròquies de la comarca de l'Alt Penedès

Parròquia	Municipi	Titular	Primera menció
Castellet - Sant Pere	Castellet i la Gornal	Sant Pere	Esmntada el 1106
Castellet - Sant Marçal ⁽¹⁾	Castellet i la Gornal	Sant Marçal	Documentada des de 1148
Castellví de la Marca	Castellví de la Marca	Sant Sadurní	Erigida el 1101
Foix	Torrelles de Foix	Santa Maria	Consagrada el 1319
Font-rubí	Font-rubí	Sant Pere i Sant Fèlix	Esmntada el 1097
Granada del Penedès, La	Granada del Penedès, La	Sant Cristòfol	Documentada al segle XII
Guardiola de Font-rubí	Font-rubí	Santa Maria de Bellver	Consagrada el 1152
Torrelavit	Torrelavit	Santa Maria de Lavit	Consagrada el 1141
Moja	Olèrdola	Sant Jaume	Esmntada el 981
Pla del Penedès, El	Pla del Penedès, El	Santa Magdalena	Bastida el 1798
Sant Miquel d'Olèrdola	Olèrdola	Sant Miquel	Esmntada el 1023
Sant Pere Molanta	Olèrdola	Sant Pere	Existent el 991
Sant Sebastià dels Gorgs	Sant Cugat Sesgarrigues	Sant Sebastià	Esdevingué parròquia el 1851
Santa Fe del Penedès	Santa Fe del Penedès	Santa Fe	Existent el 1142
Santa Maria de Bellver	Font-rubí	Santa Maria	Documentada el 1305
Subirats	Subirats	Sant Pere	Esmntada el 1163
Torrelavit	Torrelavit	Sant Marçal de Terrassola	Esmntada al segle IX
Torrelles de Foix	Torrelles de Foix	Sant Genís	Erigida a mitjan segle XVIII

Parròquies de la comarca del Baix Penedès

Parròquia	Municipi	Titular	Primera menció
Albinyana	Albinyana	Sant Bartomeu	Esmntada el 1040
Arboç, L'	Arboç, L'	Sant Julià	Documentada el 1136
Cunit ⁽²⁾	Cunit	Sant Cristòfol	Documentada des de 1279

Parròquies de la comarca del Garraf

Parròquia	Municipi	Titular	Primera menció
Canyelles	Canyelles	Santa Magdalena	Documentada des del segle XIV
Olivella i Jafre	Olivella	Sant Pere i Sant Fèlix	Esmntada al segle X
Sant Pere de Ribes	Sant Pere de Ribes	Sant Pere	Esmntada al segle XI

Nota: senyalades al mapa amb un cercle buit.

(1) Entre 1666 i 1851 fou parròquia tot i que no definitivament fins al 1904.

(2) El 1858 és erigida parròquia independent.

* Font: CED i elaboració pròpia.

Per tenir una idea més precisa de la qualitat dels arxius penedesencs s'ha constatat que 18 parròquies tenen informació dels baptismes, matrimonis i sepultures des del segle XVII, i algunes des de finals del segle XVI fins a l'actualitat. Aquest tipus d'informació, per a nosaltres la més interessant, és el que anomenem informació completa. No cal dir que l'Alt Penedès ocupa el primer lloc quant a arxius complets, amb 12 parròquies, la segueixen les comarques del Baix Penedès i el Garraf, amb 3 parròquies completes cadascuna (*vegi's quadres detallats 1-7 i mapa I*).

VI. POBLACIÓ I PARRÒQUIES DEL PENEDEÈS EN ELS ANYS CENSALS DE 1787 I 1860.

La població penedesenca segons el cens de 1787

Les parròquies que tenien més de 300 habitants segons el cens de Floridablanca (1787), i de les quals es conserven registres sacramentals són:

ALT PENEDEÈS

Parròquia	Habitants el 1787
Avinyonet del Penedès	313
Gelida	306
Sant Cugat Sesgarrigues	342
Sant Martí Sarroca	874
Sant Pere de Riudebitlles	890
Sant Sadurn d'Anoia	1.019
Santa Margarida i els Monjos	386
Santa Maria de Mediona	314
Vilafranca del P. - Sta. Maria	3.673
Vilafranca del P. - Trinitat	—

BAIX PENEDEÈS

Parròquia	Habitants el 1787
Banyeres del Penedès	328
Bellvei	344
Bisbal del Penedès, La	814
Bonastre	457
Calafell	523
Masllorenç	313
Santa Oliva	308
Vendrell, El	2.500

GARRAF

Parròquia	Habitants el 1787
Cubelles	692
Sitges	3.495
Vilanova i la Geltrú - Sta. Maria	6.161
Vilanova i la Geltrú - St. Antoni	—

* Font: CED i elaboració pròpia.

Si resumim, trobem un total de 22 parròquies: 10 de l'Alt Penedès, 8 del Baix Penedès i 4 del Garraf, que el 1787 tenien més de 300 habitants i conserven algun tipus d'informació sacramental.

Aquestes 22 parròquies representen un 33% de totes les parròquies del Penedès. Si ho mirem per comarques, trobem que hi tenim representades un 22% de l'Alt Penedès, un 53% al Baix Penedès i un 57% al Garraf. Però la importància no radica en el percentatge de parròquies representades, sinó en el nombre d'habitants que cadascuna tenia en aquell moment. El quadre següent ens mostra el total de població segons el cens de 1787 en cada comarca, la població que tenen les parròquies de més de 300 habitants i el percentatge que això representa.

**Població total del Penedès i de les parròquies que el 1787 tenien més de 300 habitants
i que conserven l'arxiu parroquial**

Comarca	Total	Més de 300 hab.	Percentatge
Alt Penedès	14.811	8.117	54,80
Baix Penedès	7.792	5.587	71,70
Garraf	12.934	10.348	80,00
Penedès	35.537	24.052	67,68

* Font: CED i elaboració pròpia.

De les dades del quadre anterior es desprèn que, en les parròquies amb informació, hi residia un 67,68% de la població del Penedès l'any 1787. Aquests percentatges són molt més elevats en el cas del Baix Penedès i del Garraf, que arriben al 71,7% i el 80% de representativitat, mentre que a l'Alt Penedès és solament el 54,8%.

La població penedesenca segons el cens de 1860

Si realitzem un exercici similar a l'anterior, però aquesta vegada utilitzant parròquies amb més de 500 habitants segons el cens de 1860, ens apareixen un total de 30 parròquies (un 45% de totes les parròquies), distribuïdes de la manera següent: 15 a l'Alt Penedès, 11 al Baix Penedès i 4 al Garraf.

ALT Penedès

Parròquia	Habitants el 1860
Avinyonet del Penedès	1.286
Gelida	1.823
Olesa de Bonesvalls	721
Pontons	534
Sant Cugat Sesgarrigues	666
Sant Joan de Mediona	1.373
Sant Llorenç d'Hortons	1.111
Sant Martí Sarroca	1.821
Sant Pere de Riudebitlles	2.006
Sant Quintí de Mediona	2.297
Sant Sadurní d'Anoia	2.801
Santa Margarida i els Monjos	995
Vilafranca del P. - Sta. Maria	6.244
Vilafranca del P. - Trinitat	—
Vilobí del Penedès	839

BAIX Penedès

Parròquia	Habitants el 1860
Banyeres del Penedès	640
Bellvei	903
Bisbal del Penedès, La	1.474
Bonastre	918
Calafell	865
Juncosa de Montmell	753
Llorenç del Penedès	531
Masillorenç	922
Sant Jaume dels Domenys	1.139
Santa Oliva	587
Vendrell, El	5.053

GARRAF

Parròquia	Habitants el 1860
Cubelles	870
Sitges	3.607
Vilanova i la Geltrú - Sta. Maria	12.227
Vilanova i la Geltrú - St. Antoni	—

* Font: CED i elaboració pròpia.

Població total del Penedès i de les parròquies que el 1860 tenien més de 500 habitants i que conserven l'arxiu parroquial

Comarca	Total	Més de 500 hab.	Percentatge
Alt Penedès	38.076	24.517	64,38
Baix Penedès	16.683	13.785	82,62
Garraf	20.020	16.704	84,43
Penedès	74.779	55.006	73,55

* Font: CED i elaboració pròpia.

Com es pot observar en el quadre del cens de 1860, els percentatges de representativitat, 73,55% de la població penedesenca, augmenten tant en el nombre de parròquies com en el de persones representades. Si ho mirem per comarques, trobem que al Baix Penedès i al Garraf aquests percentatges s'enfilen fins als 82,62% i el 84,43% respectivament, mentre que a l'Alt Penedès arriba tan sols fins al 64,38%.

VII. EPÍLEG

Els nostres objectius s'han acomplert. Hem aconseguit obtenir informació de les seixanta-set parròquies penedesenques existents entre els anys 1563 i 1900. Els arxius parroquials que han conservat registres sacramentals anteriors al segle XX representen el 64% de la totalitat (43 parròquies). Hem de lamentar, no obstant això, la pèrdua dels registres de 24 parròquies (36%), la gran majoria cremades als mesos de juliol i agost de 1936. Aquest fet és una pèrdua irreversible i irrecuperable. En aquest moment voldríem que tothom fos plenament conscient del gran valor que representen aquests arxius i que estiguessin custodiats en bones condicions per tal d'evitar el seu deteriorament i que poguessin ser llegats a les generacions futures. Finalment, volem donar les gràcies especialment a Jordi Vidal i Pla, que ens precedí en la tasca d'inventariar dels arxius sacramentals penedesencs, i també a totes les persones que ens han ajudat, amb les seves publicacions i/o informacions, com també als rectors de les parròquies que ens han obert les portes dels arxius. Així donem les més expressives gràcies a: mossèn Lluís Bonet i Riera, Salvador Caralt, mossèn Josep Cases, Servei de Documentació d'Història Local de Catalunya de la UAB, Joan Latorre, mossèn Antoni Margarit, mossèn Josep M. Martí Bonet, mossèn Jordi Mestre, Rafael Miquel, mossèn Ramon Català, mossèn Salvador Ramon, mossèn Vicenç Ribas, Carles Simó i la Societat Genealògica d'Utah (especialment a Jesús Sanchez).

NOTES

- (1) Aquest article s'inscriu dintre del projecte "Población y migraciones en Cataluña. Estudio territorial, histórico y prospectivo (BSO2000-0477)", dirigit per la Dra. A. Cabré i del qual formen part Àngels Torrents i Miquel Valls.
- (2) Publicat el 1987.
- (3) L'inventari dels arxius sacramentals penedesencs forma part del projecte d'inventariar que estem realitzant de totes les parròquies de Catalunya abans del segle XX i que es troba gairebé finalitzat.

- (4) Volem donar les gràcies a tots els autors de les publicacions i a totes aquelles persones que ens han ajudat a fer possible aquest inventari.
- (5) A Catalunya no tenim rècomptes poblacionals generals entre 1553 i 1717. Només es coneix un cens general per a Catalunya de 1626 i únicament s'ha trobat pel Bisbat de Vic.
- (6) Per a més informació sobre el tema, vegi's D. Reher (2000).
- (7) L'obra més coneguda és *La population de Crulai, paroisse normande: étude historique*, d'E. Gautier & L. Henry.
- (8) A partir de 1918 fou obligatori enviar al Bisbat corresponent una còpia de totes les partides sacramentals.
- (9) En els arxius complets les famílies sedentàries de la població són fàcils de seguir almenys pel que fa a la línia dels hereus.
- (10) El cens de 1860 és el segons cens de l'anomenada era estadística.
- (11) Segons el cens de 1787, el nombre de parròquies amb més de 300 habitants era de 22.

VIII. BIBLIOGRAFIA

La recerca bibliogràfica que presentem a continuació ha estat dividida en tres apartats per tal que pugui ser més manejable i entenedora. D'aquesta manera, la primera part consta de 36 obres generals sobre història de la població, la segona part està formada per 15 referències de temàtica general penedesenca relacionades amb els arxius sacramentals, i la tercera i darrera part són 83 referències bibliogràfiques de parròquies penedesenques que alhora estan subdividides per comarques i parròquies.

Per comarques hem recollit un total de 38 referències bibliogràfiques per a l'Alt Penedès, 23 per al Baix Penedès i 22 per al Garraf.

Així, les parròquies més estudiades són Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú amb 15 i 13 treballs respectivament, seguides de Sant Pere de Riudebitlles (10), Sitges i el Vendrell (7 cadascuna), l'Arboç (5) i Albinyana i Santa Oliva (4 cadascuna). Malgrat tot, trobem una sèrie de parròquies que tenen bons registres sacramentals i en les quals encara no s'ha realitzat cap estudi sobre la població històrica, com és el cas de Cubelles, Sant Jaume dels Domenys, Sant Llorenç d'Hortons i Vallformosa, entre altres.

1.- Obres generals sobre història de la població o demografia històrica

- ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA, 1980. *Els arxius parroquials històrics del Baix Llobregat*, Barcelona.
- ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA, 2001. *Guía de los archivos de la Iglesia en España*, Asociación de Archiveros de la Iglesia en España, Arxiu Diocesà de Barcelona i Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.
- BUSQUETS DALMAU, Joan, i NADAL FARRERAS, Joaquim, 1975. *Les possibilitats de la demografia històrica a les comarques gironines: inventari dels arxius parroquials de la diòcesi*. Girona, Diputació Provincial de Girona, Monografies 4.

- CHARBONNEAU, Hubert, 1979. *Les régimes de fécondité naturelle en Amérique du Nord: bilan et analyse*, Demographie, Collection de tirés à part, 123, Université de Montréal.
- CORTS, Ramon; GALTES, Joan, i MANENT, Albert (Dir), 2000. *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*, tres volums, Generalitat de Catalunya, Ed. Claret, Barcelona.
- DEPARTAMENT DE CULTURA, 1982 i 1987, *Guia dels arxius històrics de Catalunya*, vols. I, II i IV, Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- FLEURY, Michel, i HENRY, Louis, 1956. *Des registres paroissiaux à l'histoire de la population. Manuel de dépouillement et d'exploitation de l'état civil ancien*, Paris, INED.
- FLEURY, Michel, i HENRY, Louis, 1965. *Nouveau manuel de dépouillement et d'exploitation de l'état civil ancien*, Paris, INED.
- GAUTIER, Etienne, i HENRY, Louis, 1958. *La population de Crulai, paroisse normande: étude historique*, Travaux et Documents, 33, Paris, Presses Universitaires de France, INED.
- GOUBERT, Pierre, 1954. "Une richesse historique en cours d'exploitation, les registres paroissiaux". *Annales. ESC*, IX, pp. 83-93.
- HAMMEL, Eugène A., i LASLETT, Peter, 1974. "Comparing household structure over time and between culture". *Comparative Studies in Society and History*, 19, pp. 73-103.
- HENRY, Louis, 1953. "Une richesse démographique en friche: les registres paroissiaux". *Population*, 2, pp. 281-290.
- HENRY, Louis, 1953. *Fécondité des mariages: nouvelle méthode de mesure*, Travaux et Documents-16, INED, PUF, Paris.
- HENRY, Louis, 1967. *Manuel de Demographie Historique*, Genève, Droz.
- ICHM, 1980. *Inventari de les fonts documentals de l'Edat Moderna a la comarca d'Osona*. Eunibar, Barcelona.
- IGLÉSIES, Josep, 1969. *El Cens del comte de Floridablanca 1787 (part de Catalunya)*. Vol. I, Fundació Salvador Vives Casajuana, Barcelona.
- MARQUÈS, Josep M., 1998. *Arxiu Diocesà de Girona. Guia-inventari*, Col·lecció Francesc Monsalvatje, 3. Diputació de Girona i Bisbat de Girona, Girona.
- LASLETT, Peter, 1972. "Introduction: The History of the Family". LASLETT, P., i WALL, R (Eds.) *Household and Family in the Past Time*, pp. 1-89, Cambridge, Cambridge University Press.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1988. "La població catalana del set-cents a partir de la reconstrucció de famílies". *Congrés d'Història Moderna de Catalunya*, Edicions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, pp. 223-238.
- MAYANS PLUJA, Antoni, 1983. *Els arxius municipals de les comarques de la Garrotxa i el Ripollès*. Tesi, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra.
- MAYANS PLUJA, Antoni, 1987. *Els arxius parroquials, municipals i notariais de la Garrotxa. Una aproximació*. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Servei d'Arxius, Barcelona.
- MUÑOZ PRADAS, F., i SOLER SERRATOSA, J. 1988. "La demografia històrica catalana de los siglos XVI a XVIII: un balance bibliográfico del decenio 1974-1984" dins (V. Pérez Moreda i D. S. Reher, Eds.) *Demografía histórica de España*, Madrid, pp. 269-284.
- NADAL, Jordi, i GIRALT, Emili, 1959. *La population catalane de 1553 a 1717. L'immigration française et les autres facteurs de son développement*, Paris, SEVPEN.
- NADAL, Jordi, i SÀEZ, Armand, 1972, "La fecondité a Saint Joan de Palamós (Catalogne) de 1700 a 1859", *Annales de Demographie Historique*, pp. 105-113.
- NADAL, Jordi, 1984. *La población española s. XVI a XX*, Barcelona, Ariel.
- NADAL, Jordi, 1988. "La población española durante los siglos XVI-XVII-XVIII. Un balance a esca-

- la regional". PÉREZ MOREDA, V., i REHER, D.S. (Eds.), *Demografía Histórica en España*, pp. 39-54, Madrid, El Arquero.
- NADAL, Jordi, i SÁEZ, Armand, 1992. "La fecundidad en Sant Joan de Palamós (Cataluña) desde 1700 hasta 1859" dins NADAL, Jordi (1992), *Bautismos, desposorios y entierros*. Ariel Historia, Barcelona.
- NADAL, Jordi, i GIRALT, Emili, 2000. *Immigració i redreç demogràfic. Els francesos a la Catalunya dels segles XVI i XVII*. Vic, Eumo Editorial.
- PANYELLA BALCELLS, Vinyet, 1985. "Fuentes de carácter local y comarcal para el estudio de la historia económica de los siglos XVI al XVIII: Producción agraria y comercio colonial". I Coloquio Vasco-Catalán de Historia, Industrialización y Nacionalismo. Análisis comparativos, Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona, pp. 147-159.
- RAMON, Salvador, i MASSAGUÉS, Josep, 1990. *Inventari del llibres sacramentals de l'arxiu històric arxidiocesà de Tarragona*, Col·lecció Catàlegs-inventaris d'arxius eclesiàstics de Catalunya, núm. 6, Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- ROY, Raymond, i CHARBONNEAU, Hubert, 1976. *Le contenu des registres paroissiaux canadiens du XVIIe siècle*, Demographie, Collection de tirés à part, 65, Université de Montréal.
- TORRENTS ROSÉS, Àngels, 1998. "Marriage Strategies in Catalonia from the Seventeenth to the Nineteenth Century: A Case Study", *Continuity and change*, 13,3, pp. 475-496.
- VIDAL PLA, Jordi, i MUÑOZ PRADAS, Francesc, 1984. "Els arxius parroquials del bisbat de Barcelona: fonts per a l'estudi de la demografia catalana." Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- VILAR, Pierre, 1964. *Catalunya dins l'Espanya Moderna*, 4 vols. Barcelona, Edicions 62.
- WRIGLEY, Edward Anthony, i SCHOFIELD, Roger S., 1981. *The population history of England 1541-1871. A reconstruction*, London, E. Arnold.
- WRIGLEY, Edward Anthony; DAVIS, R.S.; OEPPEN, Jim E., i SCHOFIELD, Roger S., 1997. *English population history from family reconstitution 1580-1837*. Cambridge, Cambridge University Press.

2.- Publicacions de temàtica general penedesenca relacionades amb els arxius sacramentals

- ÁLVAREZ GALERA, Miquel Àngel, 1992. *Aspectes sanitaris dels arxius parroquials de Sant Sadurní d'Anoia, Sant Pere de Riudebitlles, Gelida i parròquies del terme de Subirats*. Tesi doctoral, Universitat de Barcelona.
- ÁLVAREZ GALERA, Miquel Àngel, 1993. *Aspectes sanitaris i demogràfics a l'antic terme de Subirats, Sant Pere de Riudebitlles i Gelida segles XVI, XVII i XVIII*. Estudis i Documents, 7, Institut d'Estudis Penedesencs, Sant Sadurní d'Anoia.
- GIRALT RAVENTÓS, Emili, 1966. "El passat de l'economia del Penedès", III Exposición y Feria Oficial de la Viña y del Vino. *Coloquio comarcal sobre economía del Penedés*, Vilafranca del Penedés.
- IGLÉSIES, Josep, 1988. *Estudi de les xifres de població de l'Alt Penedès en el curs de sis segles (1358-1975)*. Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedés.
- MARIÀ COLOMER, Ignasi, 1971. *Una família dels temps medievals ençà*, Col·lecció de Monografies Locals, 1, Serie biogràfica, Centre d'Estudis Comarcals, Igualada.

- MARTÍNEZ ROGRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1986. "El Penedès al Cens de Floridablanca (1787)", *Miscel·lània Penedesenca*, núm. 8, Vilafranca del Penedès, pp. 135-157.
- MASACHS BOLET, Josep M^a, 1979. "Els vells camins del Penedès", *Miscel·lània Penedesenca 1979, II* (6), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 125-144.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1991. "Immigrants francesos al Penedès (segles XVI i XVII)" *Olerdulae*, Any XVI, núm. 1-4, Vilafranca del Penedès, pp. 55-89.
- MICÓ MILLAN, Joaquim, 1994. "Població pre-comtal al Penedès", *Miscel·lània Penedesenca*, 18, Vilafranca del Penedès, pp. 189-208.
- MUÑOZ PRADAS, Francesc, 1990. *Creixement demogràfic, mortalitat i nupcialitat al Penedès (segles XVII-XIX)*, tesi doctoral, Departament de Geografia, Universitat Autònoma de Barcelona.
- MUÑOZ PRADAS, Francesc, 1992. "Nivells i tendències de la mortalitat a les localitats del Penedès (segles XVII-XIX)", *Estudis d'Història Agrària*, 9, Barcelona, pp. 181-202.
- QUESADA, Santiago, 1987. "Aproximació als treballs històrics i geogràfics no publicats i que fan referència al Penedès i Garraf", *1r Seminari d'Estudis d'Història Local i Comarcal*, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, Vilafranca del Penedès.
- VENDRELL VENDRELL, Remei, 1982. "Retalls d'història agrícola i social del Penedès", *Miscel·lània penedesenca*, 1982, V (19), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 237-260.
- VIDAL PLA, Jordi, 1987. "Els arxius parroquials del Penedès i Garraf", *1r Seminari d'Estudis d'Història Local i Comarcal*, Vilafranca del Penedès, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- VIRELLA BLODA, Albert, 1981. "El moviment mercantil a les darreries del segle XVIII. Aiguardents, vins i indianes", *Miscel·lània Penedesenca 1981, IV* (13), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 261-280.
- VIRELLA BLODA, Albert, 1989. "Presència de gascons a la costa del Penedès al segle XVI", *Miscel·lània Penedesenca*, 11, Vilafranca del Penedès, pp. 7-30.

3.- Publicacions relacionades amb les parròquies penedesenques, per comarques i parròquies

3.1.- Alt Penedès

Cabanyes.

- CASTELLANO TRESSERRA, Anna; SALVADÓ MONTURIOL, Joan, 1991. "La documentació històrica sobre l'església de Sant Valentí de les Cabanyes", *Miscel·lània Penedesenca 1990, XIV* (65), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 149-166.

Gelida.

- ÀLVAREZ GALERA, Miquel Àngel, 1991. "Estudi de les causes de mort a Gelida durant el segle XVII", *Separata de Miscel·lània Penedesenca*, Institut d'Estudis Penedesencs XV, Vilafranca del Penedès, pp. 422-436.

Castellet i la Gornal.

- VIRELLA, Albert, 1978. "Un terme mil·lenari, Castellet i la Gornal: el passat i el present", *Institut d'Estudis Penedesencs*, 2, Vilafranca del Penedès.

Sant Cugat Sesgarrigues.

MARGARIT, Antoni, 1983. *Episodis de la història de Sant Cugat Sesgarrigues: primera meitat del segle XVII*, Ajuntament, Comissió de Cultura, Sant Cugat Sesgarrigues.

Sant Martí Sarroca.

LLORAC SANTIS, Salvador, 1989. *Sant Martí Sarroca, pòsit del temps: descripció general del municipi (Alt Penedès)*, Ajuntament de Sant Martí Sarroca.

Sant Pere de Riudebitlles.

CABRÉ, Anna, i TORRENTS, Àngels, 1991. "La elevada nupcialidad como posible desencadenante de la transición demográfica en Cataluña", dins a LIVI BACCI, M. (coord.) *Modelos regionales de la transición demográfica en España y Cataluña*, pp. 99-120, Instituto de Cultura Juan Gil Albert y Asociación de Demografía Histórica, Alicante.

TORRENTS, Àngels, 1987. "Aproximació al moviment demogràfic d'una població paperera: Sant Pere de Riudebitlles 1675-1799", *Documents d'anàlisi geogràfica*, 10, pp. 89-116.

TORRENTS, Àngels, 1992. "La preponderancia del hogar troncal en una població industrial catalana. Sant Pere de Riudebitlles, 1849", dins MONTJOJO MONTJOJO, V. (ed), *Linaje, familia y marginación en España (s. XIII- XIX)*, Universidad de Murcia, pp. 93-115.

TORRENTS, Àngels, 1992. "Actitudes públicas, actitudes privadas, 1610-1935", *Boletín de Demografía Histórica (ADEH)*, X, 1, pp. 7-29.

TORRENTS ROSÉS, Àngels, 1993. *Transformacions demogràfiques en un municipi industrial català: Sant Pere de Riudebitlles, 1608-1935*. Tesi doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona.

TORRENTS, Àngels; CUSIDÓ, Teresa Antònia, 1995. "La complementariedad de datos padronales y fichas de familia: un ejemplo de linkage", dins REHER, David (coord.) *Reconstituição de Famílias e outros métodos microanalíticos para a História das Populações. Estado actual e perspectivas para o futuro*, Ed. Afrontamento, Porto, pp. 269-291.

TORRENTS, Àngels, 1996. "La transición epidemiológica en la Catalunya rural: Sant Pere de Riudebitlles, 1880-1935". *Boletín de la Asociación de Demografía Histórica*, Madrid, 14, pp. 173-200.

TORRENTS ROSÉS, Àngels, 1997. "Mort i malaltia al Penedès (1608-1935)", *Miscel·lània Penedesenca*, XXII (105), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 147-170.

TORRENTS ROSÉS, Àngels, 1999. "La lluita per l'aigua: pagesos i paperers en el segle XVIII", dins M. GUTIÉRREZ (coord), *La industrialització i el desenvolupament econòmic d'Espanya. Homenatge al Dr. Jordi Nadal i Oller*, Universitat de Barcelona, pp. 1219-1231.

TORRENTS ROSÉS, Àngels, 2001. *Las estrategias matrimoniales de una familia troncal catalana. Siglos XVII-XIX*, en premsa.

Sant Quintí del Mediona.

ARGEMIR, Xavier; SADURNÍ, Ma. Teresa, i SERRA, Joan, 1999. *Sant Quintí de Mediona. Evolució socio-econòmica i cultural d'una vila de l'Alt Penedès*, Ajuntament de Sant Quintí de Mediona, Generalitat de Catalunya, Sant Quintí de Mediona.

MAS, Josep, 1907. *Lo priorat, l'esglèsia y l'hospital de Sant Quintí de Mediona, Notes històriques del Bisbat de Barcelona*, Volum II.

VIDAL PLA, Jordi; MUÑOZ PRADAS, Francesc, 1980. "Una aportació a la història agrària del Penedès: les anyades de Sant Quintí de Mediona (1598-1606)", *Miscel·lània Penedesenca 1980*, III (9), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 227-250.

Sant Sadurní d'Anoia.

- COSTA VIA, Montserrat, 1984. "Sant Sadurní d'Anoia, mitjançant un cadastre de l'Antic Règim", *Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya*. Vol. I, Universitat de Barcelona, Barcelona, pp. 177-184.
- LLORAC SANTIS, Salvador, 1995. "La parròquia i església de Sant Sadurní d'Anoia, olim Subirats, des dels seus orígens fins al moment actual", *Miscel·lània Penedesenca*, 1994/1, XIX (93), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 179-200.

Santa Margarida i els Monjos.

- ARNABAT, Ramon, 1993. *La gent i el seu temps: història de Santa Margarida i els Monjos. De la fil·loxera a la Guerra Civil. 1890-1940*. Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos.

Subirats.

- LLORAC SANTIS, Salvador, 1988. *La demografia a l'antic terme de Subirats segons els fogatges de 1497, 1515 i 1553*, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès.

Vilafranca del Penedès.

- GRASES, Pere, 1987. "Cens de la Vila i Vegueria de Vilafranca del Penedès a l'any 1376". GRASES, Pere. *Hores de joventut i de maduresa*, Seix Barral, Barcelona, pp. 232-241.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1976. *La població vilafranquina a la segona meitat del segle XVII*, Museu de Vilafranca, Vilafranca del Penedès.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1977. *La població vilafranquina al segle XVIII*, Vilafranca del Penedès.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1979. "Retalls per a una història vilafranquina (segles XVI i XVII)", *Miscel·lània Penedesenca*, 2, Vilafranca del Penedès, pp. 145-174.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1981. "Dades esparses dels immigrants francesos a Vilafranca, al segle XVI", *Miscel·lània Penedesenca*, 3, Vilafranca del Penedès, pp. 61-90.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1984. "La població jueva vilafranquina i llocs d'emplaçament del seu call i fossar", *Miscel·lània Penedesenca*, 6, Vilafranca del Penedès, pp. 99-126.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1986. *De la Vilafranca del 1634*, Institut d'Estudis Penedesencs, 36, Vilafranca del Penedès.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1987. "La pesta de 1651 a Vilafranca del Penedès", *Olerdulae*, XII, 1-4: 119-140.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1987. "Fills de pares incògnits (1544-1870)", *Miscel·lània Penedesenca*, 1986, IX (41), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 81-128.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1988. "Dades dels primers immigrants occitans a Vilafranca (1455-1553)", *Separata de Miscel·lània Penedesenca*, XI, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 219-244.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1988. "Notes sobre els preus de l'ordi i el forment en la Vilafranca de 1325", *Miscel·lània Penedesenca*, X, pp. 61-72, Vilafranca del Penedès, Institut d'Estudis Penedesencs, núm. 43.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1989. "Dades de la immigració occitana a Vilafranca a la segona meitat del segle XVI", *Separata de Miscel·lània Penedesenca*, XIII, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 221-248.
- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1990. "De la Vilafranca del 1803", *Estudis i Documents* 5, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès.

- MASSANELL ESCLASSANS, Antoni, 1991, "La població vilafranquina el 1325", *Miscel·lània Penedesenca 1990*, XIV (65), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 227-248.
- VENDRELL VENDRELL, Remei, 1985. "Diferents epidèmies que afectaren a Vilafranca del Penedès durant el segle XIX", *Miscel·lània Penedesenca 1984*, V II (28), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 253-264.

Vilobí del Penedès.

- LLORAC SANTIÀ, Salvador, 1991. *Vilobí del Penedès: passat i present*, Ajuntament de Vilobí del Penedès.

3.2.- Baix Penedès.

Albinyana.

- BOFARULL TERRADES, Manuel, 1992. "Rectorologi d'Albinyana", *Miscel·lània Penedesenca 1991*, XV (69), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 437-468.
- BOFARULL TERRADES, Manuel, 1993. "Albinyana 1800-1820", *Separata de Miscel·lània Penedesenca*, XVIII, Institut d'Estudis Penedesencs, l'Arboç, pp. 339-360.
- BOFARULL TERRADES, Manuel, 1996. "Notícies de les Peces d'Albinyana", *Miscel·lània Penedesenca*, 1995/1, XXI (98), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 139-162.
- RUY FERNÁNDEZ, José, 1990. *Notas estadísticas e históricas del pueblo de Albiñana*, Institut d'Estudis Penedesencs.

L'Arboç.

- BONET, Maria; RESINA, Juan Antonio, 1989. "L'Arboç a través dels seus documents (segles XI-XIII)", *Miscel·lània Penedesenca*, 11, Vilafranca del Penedès, pp. 117-132.
- CONDE I DELGADO, Rafael (et al.), 1987. *Inventari del fons de l'Arxiu Històric de l'Arboç (Arxiu de la Corona d'Aragó)*, Ajuntament de l'Arboç, l'Arboç.
- CRUAÑES, Esteve, 1979. "Moviment demogràfic de l'Arboç", *Miscel·lània Penedesenca*, Vilafranca del Penedès, núm. 2, pp. 79-103.
- CRUAÑES, Esteve, 1985. *El llibre de l'Arboç*, Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Secció d'Arqueologia i Història, 54, Tarragona, Diputació.
- VIAPLANA, Gaietà, 1922. "Notes històriques de la Parròquia i Vila d'Arbos", *Badalota*, l'Arboç.

Banyeres del Penedès.

- URPI, Rosa M.; RESINA, Juan Antonio, 1991. *El castell i terme de Banyeres del Penedès: dels seus orígens al segle XIV*, Ajuntament de Banyeres del Penedès.

Calafell.

- SANTACANA, Joan, 1990. "Els homes de Calafell: introducció a un estudi històric del poble", *Quaderns d'Història Local*, 2, Institut d'Estudis Penedesencs.

Montmell.

- SANS, Josep M.; GUASCH, David, 1979. *Les ordinacions de Montmell (segles XV)*, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès.

Santa Oliva.

- LATORRE SOLÉ, Joan, 1995. "Santa Oliva durant la Guerra dels Segadors, segons l'Arxiu Parroquial (estudi del període 1630-1670)", *Separata de Miscel·lània Penedesenca*, XXI, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilanova i la Geltrú, pp. 77-99.
- LATORRE SOLÉ, Joan, 1997. *La parròquia de Santa Oliva del 1564 al 1997. Vol. I. Ajuntament de Santa Oliva, Parròquia de Santa Maria de Santa Oliva i Consell Comarcal del Penedès*. Sant Sadurní d'Anoia.
- LATORRE SOLÉ, Joan, 2000. "Santa Oliva durant la Guerra del Francès, segons l'arxiu parroquial (estudi del període 1800-1820)", *Miscel·lània Penedesenca*, 1996/2, XXV (125), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 427-456.
- PUIGCORBÉ TICÓ, Ramon, 1980. "Contracte d'un establiment d'un tros de terra davant el castell de Santa Oliva", *Miscel·lània Penedesenca 1980 III* (9), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 151-158.

Vendrell, El.

- BLAY BOQUÉ, Jordi, 1989. "Evolució de la població del partit judicial del Vendrell al darrer terç del segle XIX". XXXV Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos de Catalunya III, Institut d'Estudis Vallencs, Valls.
- BOFARULL TERRADES, Manuel, 1984. *Una malaltia sospitosa. El còlera del 1911 al Vendrell*. Institut d'Estudis Penedesencs, el Vendrell.
- CARALT, Salvador, 1986. *Evolució demogràfica del Vendrell: segles XVI-XIX*, tesi de llicenciatura, Departament d'Història, Universitat Autònoma de Barcelona.
- CARALT, Salvador, 1989. "Aproximació a l'Arxiu de la Parròquia de Sant Salvador del Vendrell", *Miscel·lània Penedesenca*, 11, Vilafranca del Penedès, pp. 171-178.
- CARALT, Salvador, 1990. "Evolució de la demografia del Vendrell (segles XVII-XVIII)", *Miscel·lània Penedesenca 1989, XIII* (64), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 291-314.
- RUART GÜIXENS, Jaume, 1988. "Estadístiques vendrellenques de mitjans segle XIX", *Gran Penedès: butlletí de l'Institut d'Estudis Penedesencs*, 10, Vilafranca del Penedès.
- SABANÈS, Anna, 1989. "Una aproximació al contingut de l'Arxiu del Vendrell", *Miscel·lània Penedesenca*, 11, Vilafranca del Penedès, pp. 155-170.

3.3.- Garraf.

Olivella i Jafra.

- CARBONELL VIRELLA, Vicenç, 1979. "Olivella en el transcurs dels segles XIV al XVI", *Miscel·lània Penedesenca*, 2, Vilafranca del Penedès, pp. 53-63.
- CARBONELL VIRELLA, Vicenç, 1994. "La Guerra del Francès: el fets d'Olivella", *Miscel·lània Penedesenca 1993, XVIII* (88), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 315-322.

Sitges.

- DUART MONTOLIU, Josep M., 1990. "El formulari notarial de l'Arxiu Històric de Sitges", *Miscel·lània Penedesenca*, 13, Vilafranca del Penedès, pp. 315-334.
- ESCODÉ AIXELA, Manuel M^a, 1986. *Aspectos sanitarios del archivo de la iglesia de San Bartolomé y*

Santa Tecla de Sitges en el siglo XVIII (1701-1800). Tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.

- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1985. "Evolució demogràfica de Sitges (1674-1810)", *Miscel·lània Penedesenca*, Vilafranca del Penedès, núm. 7, pp. 179-198.
- MONTERRAT ROBERT, M. Josep, 1985. "Estudi econòmic de Sitges durant el segle XVIIIè: població, agricultura i evolució urbana", *Estudis Sitgetans*, 13, Grup d'Estudis Sitgetans, Sitges.
- SERRAMALERA COSP, Pere, 1986. *Sitges 1824. Estudi d'un empadronament*, Sitges.
- SERRAMALERA COSP, Pere, 1990, "Demografia sanitària sitgetana del segle XVII segons els llibres de l'Arxiu parroquial, 1ª part: Baptismes", *Miscel·lània Penedesenca*, 13, Vilafranca del Penedès, pp. 249-276.
- SERRAMALERA COSP, Pere, 1991. "Estudi demogràfic de la vila de Sitges des del segle XIVè fins al XVIIIè", *Miscel·lània Penedesenca*, 14, Vilafranca del Penedès, pp. 249-268.

Vilanova i la Geltrú.

- ALMOR, Ferran; GONZÁLEZ, M. Xosè; PASTOR, Mercè, 1984. "Vilanova dins la Catalunya del segle XVIII" dins VIRELLA, Xavier, *Aspectes de la nostra història*, Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.
- BAUCELLS REIG, Josep, 1991. "L'església de Sant Antoni, centre polaritzador de la personalitat històrica de Vilanova." *Monografies vilanovines*, Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Balaguer, Vilanova i la Geltrú.
- CREUS, Teodoro, 1854. *El Cólera-morbo en Villanueva y Geltrú: reseña histórica*, Imprenta y Librería de José Pers y Ricart.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1982. "La població de Vilanova en el siglo XVIII", *Pedralbes, Revista d'Història Moderna*, 2, Universitat de Barcelona, Barcelona, pp. 287-292.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1984. "Niveles de fecundidad en Vilanova i la Geltrú en el setecientos". Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya. Vol. I, Universitat de Barcelona, Barcelona, pp. 45-54.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1984. "La nupcialidad en Vilanova i la Geltrú en el siglo XVIII", *Pedralbes, Revista d'Història Moderna*, 4, Universitat de Barcelona, Barcelona, pp. 93-111.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1987. *La població de Vilanova i la Geltrú en el segle XVIII (estudi demogràfic)*, Institut d'Estudis Penedesencs, Vilanova i la Geltrú.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1989. "La mort a Vilanova i la Geltrú en el set-cents", *Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos*, Grup d'Estudis Sitgetans, Sitges, pp. 293-300.
- MARTÍNEZ RODRÍGUEZ, Miquel Àngel, 1993. "Breu assaig sobre la mentalitat religiosa a l'Antic Règim: els casos de Vilanova i la Geltrú i Martorell al segle XVIII", *Miscel·lània Penedesenca* 1992, XVI (77), Institut d'Estudis Penedesencs, Vilafranca del Penedès, pp. 189-210.
- MESTRES BOQUERA, Rafael, 1987. "Aproximació de l'arxiu històric municipal de Vilanova i la Geltrú", *Gran Penedès: butlletí de l'Institut d'Estudis Penedesencs*, 4, Vilafranca del Penedès, pp. 5.
- MESTRES BOQUERA, Rafael, 1988. *Arxiu i fonts documentals per a la història de Vilanova i la Geltrú*, Treball mecanografiat i enquadernat manualment.
- ORRIOLS VIDAL, M. Lluïsa, 1987. "Pergamins de la diòcesi de Girona a l'arxiu parroquial de Santa Maria de la Geltrú", *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, 29, Girona, pp. 195-209.
- ORRIOLS VIDAL, M. Lluïsa, 1987. *Alguns aspectes de la Geltrú a la Baixa Edat Mitjana*, Ajuntament de Vilanova i la Geltrú.